

Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Folketinget
Christiansborg
1240 København K.

Århus, den 13. september 2005

Til Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Der er såvel politisk som medie fokus på dødelighed hos såvel konventionelle, som frilands og økologiske pattegrise og slagtesvin. Emnet er yderst relevant.

De økologiske svineproducenter, Økologisk Landsforening samt forskere ved Danmarks Jordbrugsforskning har meget fokus på årsagerne til dødelighed, og ændring af praksis der kan reducere dødeligheden. Vedhæftet er en kort redegørelse for situationen, hvilke aktiviteter der er i gang hos økologerne, og hvor vi håber, at forskning og udvikling kan tilvejebringe ny viden.

Det overordnede billede er, at økologiske søer, pattegrise og slagtesvin har bedre forhold, mens de lever:

- * Frisk luft og solskin
- * Plads til fri bevægelse og ingen fiksering på noget tidspunkt
- * Rigtigt grovfoder, som er vigtigt for mave-tarmsundhed og som giver en god mæthedsfornemmelse (som reducerer stres)

Og at der generelt er færre sygdomsbemærkninger og sygdomsfund hos øko slagtesvin, samt ingen fund af f.eks. skuldarsår hos økologiske søer.

Men for mange pattegrise dør tidligt. Det skyldes bl.a.

- * At soen går frit, i modsætning til konventionelle søer, og kan derfor lægge pattegrisene ihjel
- * Rovdyr tager pattegrisene og skaber uro omkring soen
- * At det ville være hensigtsmæssigt at være bevidst i valget af so med hensyn til moderegenskaber og kuldstorelse

Løsningerne ligger i rådgivning, videreudvikling af økologisk svineproduktion og forskning, herunder avlsarbejde.

Vi er godt i gang, men vi er først tilfredse, når også dødeligheden falder. Det kan bl.a. kræve en styrket forsknings- og udviklingsindsats.

Hvis vedhæftede giver anledning til spørgsmål, er I velkommen til at kontakte mig, eller foreningens Fagpolitiske Chefkonsulent Sybille Kyed.

Med venlig hilsen

Paul Holmbeck
Direktør, Økologisk Landsforening

Økologisk Landsforening**Sekretariat**

SK/9. september 2005

Sundhed og velfærd i økologiske grise**Pattegrise**

Dødeligheden i økologiske pattegrise varierer. Et gennemsnitligt niveau antages at kunne ligge på ca. 14 - 15%, vurderet på baggrund af projekt OPTUR som Landscenteret, Dansk Landbrug gennemfører på Rugballegård. Tilsvarende niveau blev fremført ved TV2 dækning mandag den 5.9.05.

Der vil dog kunne forekomme store afvigelser i begge retninger fra dette gennemsnitstal. Rovdyr som ræv, ravne og krager kan vende situationen helt rundt på en bedrift. Ræve og ravne tager grisene eller skaber uro omkring soen og farehytten. Rovdyrene får soen til rejse og lægge sig, hvorved risikoen for ihjellægning bliver betydelig.

Der foregår ikke en samlet registrering af dødelighed, hverken hos økologerne eller hos de konventionelle. I forhold til pattegrise, må vi forvente, at en stor del slet ikke registreres, idet de, når de er små, kan gå i containerskrald.

Indenfor den økologiske produktion er der kun tre store smågriseproducenter. Den øvrige smågriseproduktion er baseret på egen smågriseproduktion. Således vil gennemsnitstal beregnet på de tre producenter være meget følsomme overfor udefrakommende faktorer som rovdyr.

Virussygdomme er ikke et udbredt problem blandt økologiske svine eller pattegrise. PMWS¹ og PRRS² er så vidt vides ikke konstateret blandt økologiske grise. Der foreligger ikke nogen egentlig forklaring. En hypotese kan være, at såvel det økologiske system, som den økologiske gris er mindre følsom overfor vira, idet der er en større og mere alsidig mikroflora i systemet. Belægningsgraden i det økologiske system er endvidere lavere og der er adgang til udearealer. Det vil sige en smittekoncentration pr. m³ luft vil være lavere. Under alle omstændigheder er sygdomsproblemer udtryk for, at systemet ikke er indrettet optimalt.

De økologiske landmænd gør følgende for at reducere dødelighed.

- Holde rovdyr væk
- Skabe ro omkring soen
- Valg af søer, rolige dyr, adrætte dyr, gode moderdyr
- Strøelsesmateriale – rigtige kvalitet og snitlængde
- Tørt og trækfrit leje
- Opstaldningen i farefoldene, andre dyr, placering af vand og foder

¹ Post-Weaning Multi-Systemic Wasting Syndrome

² Porcine Reproductive and Respiratory Syndrome

Det er svært at holde rovdyr væk. Ræve graver sig under hegn. Selvom de ikke kan komme ind, skaber de uro. De kan holdes væk med hunde, men anvendelsen af hunde er svært i områder, hvor der kommer fremmede folk forbi, da de holder vagt. Hundene skal også for at opfylde deres funktion gø om natten, hvilket kan høres flere kilometer væk og kan være upopulært hos naboerne.

Ravne kan ikke hegnes væk:

Forslag til øget indsats

- Arbejde med velfærdsrådgivning i samarbejde med Dyrenes Beskyttelse
- Etablering af målrettet rådgivning til smågriseproducenter
- Arbejde med valg af søer herunder afstamning med henblik på mindre kuld med stærkere smågrise, gode moderegenskaber

Konklusion

Soen har fået et friere liv med plads til naturlig adfærd i det økologiske system. Det er alternativet til den konventionelle indendørs produktion, hvor soen er spændt fast i en bøjle for ikke at ligge pattegrisene ihjel. Økologiske søer har fået det frie liv, uden at pattegrisedødeligheden er steget. Virussygdomme er ikke udbredt i det økologiske system. Skuldarsår er ikke kendt i det økologiske system.

De økologiske producenter skal også fokusere på dødelighed. Der er størst potentiale i at arbejde med velfærdsrådgivning og valg af søer, idet rovdyrproblematikken er udmattende for producenten men også et faktum, når vi vil producere i det åbne land.

Sundhed økologiske slagtesvin

Danmarks JordbrugsForskning arbejder på kraftig foranledning af de økologiske producenter med projekt "Sundhed og medicinforbrug hos økologiske slagtesvin". I dette projekt er der registreringer af sundhed hos økologiske og konventionelle slagtesvin, hvor sundhed vurderes ud fra sygdomsfund hos dyr ved slagtning. Registreringerne baserer sig på data fra Fødevarestyrelsens veterinærkontrol på samtlige svin leveret til slagtning på Grindsted slagteri fra 16 økologiske (i alt 21.516 slagtesvin) og 49 konventionelle (i alt 202.795 slagtesvin) svinebesætninger.

Projektet er endnu ikke afsluttet. Forskningsleder Jan Tind Sørensen DJF har ved personlig meddelelse oplyst nedenstående præliminære og upublicerede resultater. Forskellene er opgjort som statistisk sikre:

Tabel 3 – Frekvensfordeling af sygdomsfund. (49 konventionelle og 16 økologiske gårde. Data fra 2004).

	<i>Økologisk</i> % sygdomsfund (N=21.516)	<i>Konventionel</i> % sygdomsfund (N=202.795)
luftvejslidelser	11,57 %	29,10 %
ormeknuder	8,16 %	0,79 %
Tarm	0,82 %	1,40 %

Det fremgår, at luftvejslidelser er betydeligt mere udbredt hos de konventionelle grise. Orm er derimod et stort problem i den økologiske produktion. De økologiske dyr er på grund af adgang til frie arealer betydeligt mere eksponeret for orme. Vi forventer ikke at kunne komme så langt ned i niveau som i det konventionelle system, men vi skal arbejde målrettet med, hvordan vi kan forebygge ormetrykket i et udesystem alternativt få en bedre behandling.

Følgende parameter i den økologiske produktion tillægges stor betydning for sundhed og velfærd og kan sættes i direkte forbindelse med resultaterne i tabel 3.

- Naturlig frisk luft
- Plads til fri bevægelse og ingen fiksering på noget tidspunkt
- Rigeligt grovfoder, vigtigt for mave-tarmsundhed, mæthed, beskæftigelse

En opgørelse over antal sygdomsbemærkninger, viser at der gives færre bemærkninger til økogrise

Tabel 4 – Antal sygdomsbemærkninger pr gris. (49 konventionelle og 16 økologiske gårde. Data fra 2004).

<i>Antal fund</i>	<i>Økologisk</i>	<i>Konventionel</i>
0	74,52 %	63,77 %
1	20,99 %	31,14 %
2	3,86 %	4,60 %

Forskellen på antal fund er mindre, jo flere bemærkninger, der er på en gris.

Mere viden

De økologiske producenter efterspørger mere viden. Vi har behov for systematisk kendskab til sundhedstilstanden, da målsætningen er klar, mulighed for naturlig adfærd og velfærd skal være i top i det økologiske system.

DJF arbejder aktuelt med en analyse af forskelle i sundhedstilstand og medicinforbrug hos henholdsvis økologiske og konventionelle slagtesvin. Følgende analyser er undervejs.

- Kliniske fund på levende svin i vægtgruppen 30 kg til slagtning
- Dødelighed i vægtgruppen 30 kg – slagtning
- Medicinforbrug til slagtesvin i 2004
- Patologiske fund ved en udvidet kontrol på en stikprøve af økologiske og konventionelle grise slagtet på samme slagteri

Resultaterne planlægges afrapporteret af DJF løbende over de næste 4 måneder. En samlet resultatopgørelse planlægges ved et møde på Forskningscenter Foulum i januar 2006. Det forventes at resultaterne kan motivere behov for yderligere forskningsmæssig opfølgning.

Hvad ved vi ikke

Der er behov for mere detaljerede og repræsentative data. hos såvel økologiske som konventionelle svin. Således bør der indhentes mere viden om:

- Dødelighed og dødsårsager (herunder aflivning) blandt pattegrise, fravænnede grise og søer.

SVINEKØD

- forskellen kan mærkes

	ØKOLOGISK	FRILAND	KONVENTIONEL
SLAGTESVIN (100 KG)			
Pladskrav i alt	2,3 m ²	1,2 m ²	0,65 m ²
Pladskrav inde	1,3 m ²	0,55 m ²	0,65 m ²
Pladskrav ude	1,0 m ²	0,5 m ²	Nej
SØER			
Drægtige søer	Har adgang til udeareal På græs i sommerhalvåret	Har adgang til udeareal	På stald
Søer med pattegrise	På friland med adgang til hytter	På friland med adgang til hytter	På stald Fiksering i farebokse tilladt
PATTEGRISE			
Halekupering	Forbudt	Forbudt	Tilladt, hvis problemer med halebid
Alder ved fravæning fra soen	Minimum 49 dage	Minimum 30 dage	Minimum 21 dage
FODER			
Krav om økologisk foder	Ja	Nej	Nej
Krav om grovfoder	Ja, fri adgang til grovfoder	Nej	Nej
Gensplejset foder	Forbudt	Tilladt	Tilladt